

Chuck Palahniuk

Ziua Ajustării

Traducere din limba engleză
și note de Alex Văsieș

POLIROM
2020

Tot ce trebuie să faci e să te apleci și să smulgi pastila de pe podea. Doar chestia asta rapidă și dezgustătoare. Să-ți arunci pastila în gură și să o înghiți și totul va fi în regulă. Mai bine decât în regulă, totul va fi perfect. O perfecțiune pe care nici nu ți-o poți imagina.

Așa s-a petrecut, privind retrospectiv, Ziua Ajustării pentru Jamal. Și acum iată-l întorcându-se la locul... nu al crimei, ci al triumfului său. În sediul parlamentului oamenii de serviciu curățaseră sângele pentru că nu își puteau imagina altă variantă. Văduvele plângeau undeva, dar morții nu erau morții lui Jamal. Văduvele nu se puneau, nu se comparau cu văduvele și mamele care ar fi jelit dacă s-ar fi declarat războiul și întreaga lui generație ar fi fost trimisă la o execuție în masă organizată de birocrați.

Un bărbat care reprezenta neamul lui stătea în față în încăperea aceea grandioasă. Toată lumea avea un exemplar din cartea albastră/neagră și toată lumea zâmbea. Legea nu o spusese, dar deținerea unui exemplar al cărții peste tot în public și tot timpul era motivată de ceva mai înfricoșător decât legea.

Cu găurile de gloanțe din picturi nu mai aveau ce face. Nici cu găurile făcute de gloanțele ricoșate în coloanele și plăcile de marmură. Detalii la care viitorii turiști aveau să se minuneze și pe care aveau să le fotografieze. Puținii senatori rămași alergau în toate părțile, îndeplinind ordinele tuturor. Acei bărbați bătrâni arătau sfrijiți, măcinați la nivel celular. Unul dintre ei avea o cicatrice crestată în partea de sus a urechii. S-a apropiat, înclinându-se și târând picioarele, și a așezat un dosar pe biroul lui Jamal, apoi s-a îndepărtat, tot înclinându-se.

Bărbatul de la pupitru s-a aplecat deasupra unui microfon și a anunțat:

— Primă problemă pe ordinea de zi...

Căldura camerelor de televiziune îi învăluia.

Parcă la comandă, Jamal s-a ridicat, ținând cartea Talbott deschisă în ambele mâini, și a început să citească cu voce tare:

— Legea numărul unu, articolul întâi al Declarației de Interdependență...

Peste sală s-a lăsat liniștea și el a continuat. Jamal a îndrăznit să privească în sus și a scrutat fețele de la balconul spectatorilor. Timpul s-a dilatat până la eternitate. Tăcerea aștepta. A căutat printre fețe o anumită femeie. Printre fețele care așteptau și priveau. Și acolo unde stătuse el în Ziua Ajustării, exact acolo stătea femeia, mult deasupra lui.

Abia atunci Jamal s-a întors la carte și și-a reluat lectura:

— Toate persoanele obligate să renunțe la proprietățile imobiliare și să se strămute în patria corespunzătoare trebuie să fie despăgubite cu o proprietate egală sau mai mare decât cea părăsită...

Zâmbetul ei radia, coborând deasupra lui. Cu o privire cât se poate de mândră, mama lui era acolo.

Oamenii văzuseră noii bani la televizor: bucăți de plastic destul de aspre la atingere și prea rigide pentru a fi îndoite. Culorile: combinații intense de roșu cu albastru sau galben cu mov. Oficial, ordinul îi numea talboți, dar toată lumea îi știa sub numele de „piei”. Umbla zvonul că primele tranșe fuseseră recoltate și, cumva, manufacturate din pielea întinsă și înălbită luată de la persoanele executate. Oamenii păreau să trăiască o bucurie isterică gândindu-se la asta.

În loc să se sprijine pe valoarea aurului, pe încrederea totală în guvern sau altceva de felul ăsta, acești bani se sprijineau pe moarte. Sugerau în permanență că neputința de a accepta noua monedă și de a-i respecta valoarea nominală putea face din omul respectiv o țintă. Niciodată nu s-a declarat așa ceva, nu oficial, dar mesajul era afișat permanent la televizor și pe panourile stradale: „Vă rugăm să raportați orice persoană care nu respectă talbotul”. Bancnotele își păstrau valoarea nominală timp de un anotimp, dar se decolorau mai repede la o lumină puternică și cel mai repede la lumina soarelui. Valoarea unei bancnote decolorate scădea cu atât mai mult cu cât semnele de pe margini deveneau mai ilizibile. Dar chiar și când pielea se decolora, devenind doar o bucată de plastic albicios și cam opac, nu foarte diferită de un pergament dreptunghiular

înălbit și uscat sau de o piele de miel, alimentând zvonurile că fiecare dintre ele era un suvenir scalpat de la vreun crainic de televiziune sau de la vreun profesor universitar, chiar și când pieile deveneau cartonașe albicioase anonime, tot mai aveau o mică valoare. Aceste foi șterse, cărora cei mai mulți le spuneau „blancuri”, puteau fi înapoiate guvernului în schimbul unei mici sume primite drept compensație. Copiii le adunau din coșurile de gunoi, iar oamenii fără adăpost le strângeau din canal ca pe dozele de aluminiu sau sticlele duse la reciclare. O sută de blancuri valorau cât o bancnotă de cinci talboți, deci ele erau echivalentul unei monede de cinci cenți de pe vremuri. Suficient pentru a-i motiva pe copii să le recupereze în continuare.

Neamurile care de atâta vreme pătrunseseră tot mai adânc și mai adânc în societate, om după om, ca niște rădăcini pivotante, ajunseseră să formeze lanțuri lungi, care se întindeau prin toate grupurile sociale. Acum aceste rețele de bărbați erau folosite pentru a inunda noua societate cu moneda ei.

Bărbatul aflat deasupra lui, Garret Dawson, i-a dat lui Charlie o cutie de carton cu o sută de mii de talboți și i-a spus să cheltuiască atât cât poate, apoi să-i dea restul bărbatului de sub el, împreună cu aceleași ordine. Charlie și-a cumpărat o cravată și s-a gândit să păstreze restul banilor, dar a doua zi Garret a venit la el cu altă cutie, iar în a treia zi cu a treia. În tot acest timp talboții se decolorau infimitezimal, astfel că bunul-simț l-a silit pe Charlie să înceapă să îi dea mai departe următorului om din lanț, care a cheltuit cât a putut și i-a dat restul următorului. În felul acesta banii circulau de sus în jos în interiorul fiecărui neam, făcându-i pe acești bărbați mai bogați decât și-ar fi putut imagina vreodată, făcându-i bogați pe oamenii pe care îi cunoșteau, făcându-i înstăriți pe oamenii care îi cunoșteau pe acești oameni bogați și făcându-i să o ducă binișor pe cei care îi cunoșteau pe cei de dinainte, și astfel noua economie a început să funcționeze și să se stabilizeze singură.

Noii bani se revărsau în jos. Curgeau de la om la om.

Pentru că banii nu puteau fi strânși, mulți au încercat să îi schimbe pe aur și diamante, însă cei care aveau aurul și

diamantele au refuzat să le vândă și astfel aurul și diamantele au ieșit din circulație și și-au pierdut toată valoarea. Au devenit precum capodoperele din pictură, articole tranzacționate între cei bogați ca semn al statutului lor, dar care pentru majoritatea oamenilor nu însemnau nimic. Întrucât cele mai mari averi ale vremurilor vechi își pierduseră valoarea, pentru că nu puteau folosi bani pentru a face bani și nu știau cum să supraviețuiască altfel, posesiunile lor au ajuns pe piață.

O, și femeile. Îl lăsau pe Charlie fără suflare: femei care migrau spre el în cârduri, femei tinere, femei mai în vârstă prezentându-și fiicele, femei care înțelegeau valoarea frumuseții și vitalității lor pe această piață. Căci pentru ele Charlie, slăbuțul Charlie, ridicolul Charlie, care abia terminase liceul și se pricepea doar să lucreze la o mașină de găurit, pentru aceste femei care odinioară doar îl ignoraseră – asta dacă își dădeau măcar seama că există – zilele astea însemnau o luptă între ele doar pentru a-i atrage atenția.

În fiecare luni și marți Charlie stătea pe un scaun în fruntea unei mese pline cu fotografii. Masa îi aparținuse unui rege medieval, iar scaunul, unui conte din Renaștere sau ceva de genul, niște nume pe care Charlie nu și le mai amintea. Nu că ar fi contat. Acum masa și scaunul, armurile ce țineau lănci și stăteau aliniate pe coridoare, precum și steagurile care fluturau în vârful turnurilor, îi aparțineau lui Charlie. Focul ardea, întezit în permanență cu bușteni aduși de bărbați aflați pe statul de plată al lui Charlie. În tot acest timp unii îi făceau vânt cu pene de păun, alții îi ofereau limbi de păun fierte și struguri decojiți, iar Charlie nu se putea hotări din care să mănânce și, cu toate costurile impuse de întreținerea unei asemenea proprietăți, tot nu putea cheltui noii bani atât de repede pe cât o cerea neamul. Cea mai mare parte din bani ajungea la următorul om și la oamenii de sub el.

Lunea și marțea un agent aflat în slujba lui aducea un set de femei alese cu grijă din mulțimile care depuseseră dosare detaliate. Femei cu fețe de vedete de cinema și cu trupuri de actrițe porno stăteau în încăperile exterioare și se evaluau una

pe cealaltă, iar agentul le escorta pe fiecare, femeie după femeie, spre holul de recepție unde Charlie se bucura – mai mult sau mai puțin – de atenția celor strânși în jurul lui.

Pe cele mai multe Charlie le lăsa să plece cu o privire și un „Mulțumesc” politicoș. Pe unele le invita să se apropie. Unele femei veneau cu propuneri de afaceri. Altele voiau să fie numite într-o funcție în noul guvern. Oricum ar fi fost, Charlie le evalua pe toate cu aceeași atenție.

După un anotimp vechea ordine dispăruse. Noile neamuri au devenit cavaleri încoronați, duci și lorzi care își primeau răsplata după o singură luptă victorioasă, cei care făceau parte din familia lor trăgeau foloase, iar cei care învățau să le fie de ajutor noilor familii nobiliare ce locuiau pe vechi moșii recent achiziționate, cei care îi serveau cel mai bine cu muncă, mâncare și distracție, aceia constituiau următoarea categorie prosperă. Și, în fine, indivizii care nu aveau nici o altă abilitate în afară de priceperea în manipularea vechii monede, restricționându-i circulația și împărțind-o în retribuții mici, indivizii din această categorie, cu specializarea lor depășită, erau lăsați să rătăcească pe străzi în căutarea blaturilor, pe care le cărau în saci murdari de hârtie plini, așa cum fuseseră cândva plini cu urechi, până la stațiile de numărare.

Indiferent cum ajung pieile la casele de numărare, acolo sunt curățate, plasate sub o matrită și expuse din nou luminii ultraviolete. Revitalizați pentru alte trei luni, talbotii intră iar în circulație la vârful lanțului neamurilor.

Oamenii au acceptat noua monedă, cu toate defectele ei, pentru că nu au avut de ales. După cum afirma cartea albastră/neagră:

Fă-te mai întâi vrednic de dispreț, apoi indispensabil.

Noua economie era ca un balon pe care îl umpleai cu apă de la robinet. Cu cât turnai mai mulți bani în ea, cu atât balonul se umfla și atârna mai greu, dar până nu era umplut, nimeni

nu putea spune cât de mult se va umfla sau ce formă va ajunge să aibă la final.

Dacă ar fi întrebat-o cineva, domnișoara Josephine Peabody ar fi spus că politicienii uciși erau niște fachiri escroci, lăudăroși, buni de nimic și plini de aere, care și-o făcuseră cu mâna lor. Cale bătută și Dumnezeu să-i aibă în pază. Odihnească-se în pace! Nu, ordinea naturală, dacă era să urmărim modelele clasice de frumusețe și guvernare, susținea că doar deținătorii de proprietăți trebuiau să decidă ce era mai bine pentru oameni, căci numai proprietarii aveau interesul legitim adecvat. În special moșierii, după tradiția agrariană a lui Jefferson, fără influența corupătoare a evreilor și, într-o măsură mai redusă, a intereselor catolicilor.

Asta dacă ar fi întrebat-o cineva, dar n-o făcea nimeni. Nu, a trebuit ca Arabella să urce într-o dimineață de la bucătărie pentru a-i sugera domnișoarei Josephine să deschidă tembelizorul ca să-l vadă pe bărbatul care apărea pe fiecare post. Asta era un obicei detestabil, să te uiți la televizor înainte de cină, dar Arabella a insistat și a rămas lângă scaunul domnișoarei Josephine în timp ce bărbatul anunța:

O casă nu e o patrie. Asta impune separarea fostelor state unite pentru a asigura crearea unor națiuni autonome separate și distincte, în care fiecare om să își poată duce viața așa cum vrea. E greșit ca o cultură să se impună în fața alteia prin acțiuni ori prin așteptări. Prin urmare, fiecare trebuie să existe fără presiunea pretențiilor stabilite de altcineva.

Domnișoara Josephine a îndreptat telecomanda ca pe un sceptru, vrând să-l alunge pe bărbat, dar imaginea și dogmele emise de el persistau:

Fiecare grup trebuie să populeze o patrie unde grupul să constituie norma. Altfel intervin autodistrugerea, ura de sine sau alte autoexagerări